

67-72-151 / 1
22.11.2021

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора архітектури **Данилова Сергія Михайловича**,
на дисертаційну роботу **Огонька Юрія Володимировича**
«АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК
НОВИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД РЕКРЕАЦІЙНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
(НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування

Актуальність теми дослідження Огонька Юрія Володимировича обумовлена новим адміністративно-територіальним устроєм України, основна мета якого – дати можливість новоутвореним територіальним утворенням (територіальним громадам), та населеним пунктам що ввійшли в ці утворення, для стрімкого розвитку за рахунок збільшення повноважень та перерозподілу фінансових ресурсів. Сам факт проведення реформи не змінює стан населених пунктів на краще, для цього необхідно розвивати благоустрій, інфраструктуру, культуру та унікальні сильні сторони окремо взятих поселень та громад загалом. Автором дисертаційного дослідження запропоновано диференціювати громади за наявністю на їх територіях ресурсного потенціалу різноманітного характеру. Основна увага зорієнтована на територіальних громадах з ресурсним потенціалом рекреаційного характеру, на прикладі яких запропоновані підходи для архітектурно-містобудівного проектування населених пунктів та територій громад, з метою забезпечення сталого розвитку територій та підвищення добробуту населення. Зважаючи на те що станом на сьогодні відсутні єдині архітектурні підходи до проектування населених пунктів в контексті розвитку територій новоутворених територіальних громад, тема дисертаційного дослідження є надзвичайно актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідної роботи кафедри архітектурного проектування Інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка», а саме: «Розробка методологічних основ просторового підходу до обґрунтування архітектурних рішень» (0117U007605). Варто відзначити що автор пов'язує своє дослідження з рядом програм та тем, які були завершені в 2020 році, разом з тим, не приділяючи увагу таким важливим документам як Указ Президента України №722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та інші.

Сформульована в роботі **мета дослідження** – обґрунтування теоретичних принципів та методів архітектурно-планувальної організації й розвитку нових територіальних громад рекреаційної спеціалізації, а також відповідні **завдання дослідження** – заперечень не викликають.

Ступінь обґрунтованості, достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій у дисертаційній роботі здобувача є об'єктивним та достатньо аргументованим, у відповідності до обраної теми дослідження. Основні наукові

положення, практичні результати та висновки, які представлено для захисту, обґрунтовані належним чином, забезпечені відповідним вибором методів, логічною послідовністю етапів комплексного дослідження та не викликають сумніву.

Повнота викладання наукових положень, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях. Результати дисертаційного дослідження достатньо відображені у 7-ми наукових публікаціях, з яких: 6 статей у наукових фахових виданнях України та одній статті у науково-періодичному виданні іншої держави, внесеному до наукометричних баз даних.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у тому, що дисертантом були обґрунтовані засади прийняття архітектурно-планувальних рішень територіальних громад під впливом їх спеціалізації на надання рекреаційних послуг; виявлено специфіку архітектурно-планувальної організації нових територіальних утворень рекреаційної спеціалізації в Тернопільській області; окреслено заходи щодо підвищення привабливості рекреаційного простору: естетизації, фінансової самостійності, узгодження взаємодій гілок влади, приведення інженерної інфраструктури до сучасних вимог тощо; обґрунтовано методичні вимоги до формування й просторового розвитку нових територіальних громад з використанням наявного рекреаційного потенціалу. Дисертантом удосконалено методи аналізу територій територіальних громад рекреаційного потенціалу для обґрунтування їх архітектурно-планувальної організації та просторового розвитку. Подальшого розвитку отримали методики оцінки рекреаційного потенціалу територіальних громад для архітектурно-планувальних вирішень та аналізу архітектурно-просторового стану малих населених пунктів рекреаційної спеціалізації.

Мова та стиль викладення матеріалу дослідження є логічними, науковими, з використанням спеціальної термінології, що забезпечує адекватність сприйняття усіх частин дисертаційної роботи. Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, результати та висновки повністю відповідають темі наукової роботи, сформульованій меті та поставленим завданням. Загалом дисертація складається з 238 сторінок: вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел з 232 позицій та трьох додатків.

У **Вступі** дисертації викладено актуальність теми дослідження, дана оцінка стану її опрацювання, визначено зв'язок з науковими програмами, сформовано мету і завдання, визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення, наведені апробації отриманих результатів роботи, а також акти впровадження результатів дослідження.

У **Першому розділі** здобувачем проведено аналіз літературних джерел за темою дисертаційного дослідження, згрупованих за трьома основними напрямками: література що описує особливості та зміни в адміністративно-територіальному устрої країни, теоретичні напрацювання де досліджуються рекреаційні ресурси та

індустрія туризму, та містобудівні дослідження архітектурно-планувальної організації територій. Автором проаналізовано передумови формування територіальних об'єднань та генезу забудови та планувальної організації населених пунктів на досліджуваній території. Здобувачем систематизовано генеральні плани населених пунктів Тернопільської області, розроблених після 1991 року та підтверджено що більшість з них не відповідають вимогам сучасності. Висвітлено практику реформування адміністративно-територіального устрою окремих держав: Фінляндії, Естонії, Латвії Швейцарії та Польщі.

У Другому розділі відображені загальнонаукові та спеціальні методи дослідження висвітленої в дисертаційній роботі проблематики, які сприяють прогнозуванню просторового розвитку громади та оцінці рекреаційного потенціалу. Обґрунтована методика вивчення механізмів інтеграції туристично-рекреаційної системи у структури новоутворених громад на трьох ієрархічних рівнях: мікро-, мезо- та макрорівні, із застосуванням відповідного інструментарію. А також описана покрокова методика дослідження.

У Третньому розділі автор дисертації подає комплексну характеристику Тернопільської області, адміністративно-територіальних змін і процесу формування нових громад. В даному розділі введена класифікація територіальних одиниць рекреаційної спеціалізації відповідно до типів наявних ресурсів, виокремлено вісім територіальних громад з різними видами рекреації, відповідно до введеної класифікації та розроблені паспорти, які характеризують їх просторовий розвиток. Визначено основні вимоги до архітектурно-містобудівних рішень з розвитку нових територіальних громад рекреаційної спеціалізації.

У Четвертому розділі детально розглянуто центральні поселення попередньо виділених громад рекреаційного спрямування, розкрито їх потенціал, та проаналізована їх існуюча містобудівна документація. Виявлено що для подальшого розвитку поселень необхідні інвестиції та реорганізація територій та об'єктів з значним туристично-рекреаційним потенціалом. Змінювати підходи необхідно на адміністративному та архітектурно-просторовому рівнях, узгоджуючи їх. Так як існуюча містобудівна документація населених пунктів застаріла й потребує актуалізації, постає необхідність розгляду містобудівної документації в контексті Концепції інтегрованого розвитку територіальної громади та Комплексного плану просторового розвитку території громад і області.

У П'ятому розділі автор дослідження пропонує принципи та моделі реформування територіальних громад рекреаційної спеціалізації. Продемонстровано застосування даних принципів на прикладі двох територіальних громад, які станом на сьогодні неефективно використовують наявні ресурси. Здобувач доводить необхідність нової проектної документації (Концепція інтегрованого розвитку та Комплексний план просторового розвитку територіальних громад) для проведення ефективних змін в нових територіальних утвореннях.

Довідка про результати перевірки на академічний плагіат дисертації Огонька Юрія Володимировича свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Зауваження до дисертаційної роботи. Дисертація здобувача Огонька Юрія справляє хороше враження і має беззаперечну практичну та наукову цінність, однак поряд з позитивними якостями дисертації слід вказати на дискусійні питання та зауваження, зокрема:

1. Назва дослідження: «Архітектурно-планувальна організація та розвиток нових територіальних громад рекреаційної спеціалізації (на прикладі тернопільської області)». З аналізу тексту дослідження видно, що словосполучення «нова територіальна громада» нічим не відрізняється від «територіальна громада». Отже слово «нова» зайве і тільки ускладнює розуміння тексту;
2. В науковій новизні вказано: «...встановлено взаємозв'язки між процесами й архітектурно-планувальними рішеннями нових територіальних громад ...». Подібне формулювання не має сенсу, бо не відповідає запитанню: якими процесами?
3. В першому та третьому розділах акцент дослідження змістився з архітектури до природно-культурного потенціалу територій громад. При цьому було надано велику кількість цікавого матеріалу, але більшість з нього так і не використано в наступних розділах.
4. У тексті дослідження вказано: «...вісім «паспортів» територіальних громад, розроблених автором дисертаційної роботи...», але при цьому нечітко виявлено вплив цих «паспортів» на об'єкт дослідження.
5. У дослідженні доцільно було б проаналізувати деякі міжнародні стандарти: ДСТУ ISO 21401:2020 Туризм та супутні послуги. Система управління сталим розвитком засобів розміщення. Вимоги (ISO 21401:2018, IDT); ДСТУ ISO 21426:2019 Туризм та пов'язані з ним послуги. Курорти. Вимоги до послуг (ISO 21426:2018, IDT); ДСТУ ISO 17679:2017 Туризм та пов'язані з ним послуги. Велнес та СПА. Вимоги до послуг (ISO 17679:2016, IDT).
6. У дослідженні не вистачає аналізу типів туризму, та їх впливу на територіальні громади. В тексті вказано: «...Виділено три основні види рекреаційного потенціалу: історико-культурного характеру, природно-ландшафтного та релігійно-паломницького характеру...». Зрозуміло, що такі традиційні типи туризму як розважальний, спортивний, гастрономічний, етнічний, лікувальний та інші можуть бути віднесені до вищенаведених трьох типів, але відсутність їх аналізу робить дослідження декілька «біднішим».

Всі зазначені вище зауваження не знижують високого наукового рівня дослідження здобувача і принципово не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновки про відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України. Проведений аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дисертація Огонька Юрія Володимировича на тему «Архітектурно-планувальна організація та розвиток нових територіальних громад рекреаційної спеціалізації (на прикладі Тернопільської області)» є завершеною науковою працею, яка відповідає положенням Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. №40, а її автор – Огоньок Юрій Володимирович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри образотворчого
та декоративного мистецтва
Харківського Національного університету
будівництва та архітектури,
доктор архітектури

С.М. Данилов

